

EDITORIAL

Labanan ken paayen dagiti opensiba ti kabusor

Iti panggep a lapdan ti panangrampak iti anibersaryo ti Bagong Hukbong Bayan (BHB) iti Marso 29, maysa manen a koordinado nga opensiba ti operasyon a kombat, saywar, pananglipit iti masa ken awan sarday a panagbomba ti insayangkat ti Armed Forces of the Philippines (AFP) ken Philippine National Police (PNP) kadagiti larangan a gerilya ken dadduma a paset ti pagilian.

Iti laksid ti nakaro a krisis iti ekonomya ken pagbiagan ti masa, binilbilyon a pondo ti mabusbos kadagiti nagasto ken napno iti korapsyon nga operasyon ti AFP ken PNP. Aggagatel dagiti pasista a mangusar kadagiti baro a helikopter, drones, eroplano a panggubat, paltog, kanyon ken bomba ken ti rinibu a tropa da tapno butbutngen ti umili babaen iti armado a bileg da.

Kas idi Disyembre, agnamnama ti National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC) ken ti AFP ken PNP a malapdan ti panangrampak ti umili ken dagiti rebolusyonaryo a puersa

iti anibersaryo ti BHB. Babaen ti nalaing a panangsango iti dakkel ken nasaknap nga operasyon ti AFP, dagiti yunit ti BHB ket nakaliklik kadagiti dependisiba a labanan ken napaidaman ti kabusor ti target kadagiti operasyon ken panagbomba. Kas resulta, ti AFP ket bassit ti naibilang da a balligi da. Kangrunaan iti amin, idi Enero, nakaisyangkat dagiti yunit ti BHB iti nadumaduma a rehiyon kadagiti taktikal nga opensiba kadagiti nabannog a kabusor a maib-ibusanen ti suplay ken agsubli dan kadagiti kampo da kalpasan dagiti napaay nga opensiba nga operasyon da. Manipud iti rugit ti 2021, napagtalinaed ti BHB

a relatibo a nababa ti bilang dagiti dependisiba a labanan no maiyarig iti naisayangkat a taktikal nga opensiba.

Tapno makaliklik kadagiti dependisiba ken maagaw ti insiyatiba tapno makaisyangkat kadagiti taktikal nga opensiba, rumbeng a pagtalinaeden ti nangato a tukad ti disiplina militar dagiti amin a yunit ti BHB ken tuloy-tuloy nga agpakalaing kadagiti gerilya a wagas tapno makaliklik kadagiti paniktik ti kabusor babaen iti panagusar man ti drone wenno dagiti espiya. Rumbeng a nairut a bantayan ti garaw dagiti yunit ti kabusor ken basaen dagiti opensiba a plano na. Kabayatan a ti BHB ket pilien na dagiti labanan nga ipatungpal na, ken kanayon a nakasagana dagiti yunit daytoy nga epektibo a sangoen dagiti labanan nga inisyatiba ti kabusor.

Kagiddan na, ti BHB ket masapul nga agplano kadagiti taktikal nga

opensiba kontra kadagiti naisina a tropa ti kabusor, kadagiti taktikal a puesto ti kabusor, dagiti linya ti suplay ti kabusor ken dadduma pay a nalukay a target. Dagiti ramit ti AFP kas helikopter, drones, eroplano ken dadduma a ramit iti tangatang ket napateg met a target dagiti taktikal nga opensiba. Ti BHB ket kasapulan a pilien na dagiti kasayaatan a lugar, panawen ken gundaway iti panangipatungpal kadagiti taktikal nga opensiba.

Ti suporta ti base a masa para iti soldado ti umili ket kasapulan a tuloy-tuloy a papigsaen kangrunaan na iti sango ti awan-sarday ken napaut nga operasyon ti kabusor iti uneg ti Retailed Community Support Program (RCSP) ti AFP nga agsesserbi a linged tapno agkampo kadagiti komunidad tapno ikuspil ti umili ken isina iti kbo da. Ti silpo iti baet ti hukbo ken ti masa ket masapul a saan a mapugsat, agpursige iti panangpapigsa kadagiti rebolusyonaryo nga organisasyon ken panangisayangkat kadagiti agraryo

a pannakilaban a mangted benepisyo iti umili. Iti kasasaad nga adda ti kabusor, rumbeng nga agpakalaing iti panangusar kadagiti nadumaduma a porma ti panagorganisa ken panagtignay ti masa a kagiddan ti armado a pannakidangadang ti hukbo ti umili ken dagiti yunit ti milisya. Agsanggir iti nauneg ken nalawa a suporta iti paniktik, panangsegurado ti suplay ken suporta kadagiti yunit ti BHB iti panagisayangkat ti nasaknap ken nairteng a pannakigubat a gerilya.

Kabayatan a napinget nga agisaysayangkat kadagiti pannakilaban kadagiti base, rumbeng nga agtultuloy a palawaen ti erya a pagtinayan ti BHB. Rumbeng a palawaen dagiti pannakilaban ti masa, itakder dagiti organisasyon ken palawaen wenno luktan dagiti baro a larangan a gerilya. Babaen ti tuloytuloy a panagpalawa, mapaidaman ti pokus ti kabusor, mabinnat ti puersa da ken maikkan ti nalawlaw a lugar ti inisyatiba para iti opensiba ti hukbo ti umili.

Paulit-ulit a napaay ti AFP ken ni Duterte iti tinawen a deklarasyon da a parmeken ti BHB. Dagiti saywar ken kampanya ti “panagpasuko” ket naibutaktak kas linuloko. Kabaliktad ti propaganda ti kabusor, ti BHB ket agsagsagrapp ti nauneg ken nalawa a suporta ti umili iti kaaw-awayan gapu iti panangipatungpal na laban da para ti pudno a reporma iti daga ken kontra iti amin a langa ti panangidadanes ken pananggundaway. Ti BHB ket agserserbi kas giya ken katinnulong ti masa a mannalon iti panangiyabante iti agraryo a pannakidangadang. Agtultuloy nga ipatpatungpal na dagiti rebbengen na iti produksyon, ekonomya, edukasyon, salun-at, kultura ken dadduma pay a pakaseknan ti ili.

Kas kadagiti naglabas a tawen, ti anibersaryo ti hukbo ken ti Partido ket maramrambakan basar iti kasasaad. Kadagiti lugar nga awan ti operasyon militar, dagiti umili ket mabalin a nalimed a maurnong da kadagiti baryo wenno iti bakir. Kadagiti erya a napno kadagiti agop-operasyon a tropa ti kabusor, agisaysayangkat ti babbabassit nga aktibidad ti umili ken dagiti Nalabbaga a mannakigubat. Bassit man wenno dakkell, dagitoy nga aktibidad a mangrambak iti anibersaryo ti pannakaibangon ti BHB ket pareho nga agserbi tapno lagipen dagiti bannuar ken martir, rambakan dagiti balligi, matudo dagiti nagkurkurangan ken patibkeren manen ti pangngeddeng a mangbaklay kadagiti nadadagsen a rebbengen iti panangiyabante ti gubat ti umili.

Ti agdama a kasasaad ti gubat ket kidkiddawen na iti hukbo ti umili a mangted ti dadakkell a sakripisyo. Kaapulan dagitoy tapno ipreserba ti pigsa ti BHB, paunegen ti suporta ti masa ken salakniban dagiti organisasyon masa ken palawaen ti erya a pagtignayan ti BHB. Dagitoy a sakripisyo ket napateg unay tapno iyabante ti kiddaw ti umili para iti nailian a demokrasya. **AB**

ANG Bayan

Tomo LII Blg. 5 | Marso 7, 2021

Ti Ang Bayan ket iruruar iti lengguahe a Pillipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ken Ingles.

Umaw-awat ti Ang Bayan kadagiti kontribusyon iti langa dagiti aartikulo ken damdamag. Aw-awisen met dagiti agbasbasa a mangipadanon kadagiti dillaw ken rekomendasyon iti panangpadur-as ti pagiwarnak tayo.

 @prwc_info

 cppinformationbureau@gmail.com

Linaon

Editorial: Labanan ken paayen dagiti opensiba ti kabusor 1

Trabaho ti rekoberi iti panawen ti pandemya 3

PNP, inambus ti BHB-Sorsogon 4

BHB-EV, natalged a mapaay ti AFP 4

Panagikuspil iti Southern Tagalog 4

Atake kadagiti tagasalaknib dagiti Tumandok 4

Kinaranggas kadagiti Moro . . . 5

5 a sibilyan, napapatay iti Bicol 5

Awanen ti inosente iti gakat a linteg 5

Ti politika ti bakuna 6

Panagduadua iti panagpabakuna 7

Bilang dagiti babbai nga awanan natalged a.. 7

Telcos, nagakop ti binilyon a ganansya 9

Imperyalista a panagpolitika ni Biden 9

Industriya ti papel agpeggad a marpuog 10

Ti Ang Bayan ket ipabpablaak dua a daras iti tunggal bulan ti Komite Sentral ti Partido Komunista ti Pilipinas

Trabaho a rekoberi iti panawen ti Covid-19 nga atake ti kabusor

Iti tengnga ti nasedsed a pakat ti kabusor ken awan sarday a nakapokus nga operasyon ti militar larangan a gerilya iti Timog Katagalugan, nakapagpursige ti Bagong Hukbong Bayan (BHB) iti trabaho a panangsubli iti Maro.

Agarup maysa a dekada a napanawan dagiti kakadua ti Maro. Iti Maro a naipundar ti umuna a bin-i ti rebolusyon iti lugar. Nakapagpataud ditoy kadagiti kameng ti rebolusyonaryo nga organisasyon ti masa ken dagiti Nalabbaga a mannakigubat ken kumander. Gapu ditoy, mano a tawen a pinokusan ti kabusor ti Maro tapno buraken ti panagkaykaysa da. Nagipatakder ditoy ti kampo ti CAFGU ken nangibulos kadagiti grupo a paramilitar ken vigilante. Idi nagwaras ti pandemya a Covid-19, naitakder met dagiti checkpoint kadagiti kalsada.

Adda dagiti panangikagumaan a sublian ti Maro ngem iti nabayag a panawen ket lumaslasatan laeng daytoy ti BHB no mapan da iti dadduma nga erya. Tapno ipatungpal ti tignayan a panagilinteg ken ti panagkasapulan ti nalawlaw a base a gerilya, mapanggeddeng a sinublian ti BHB ti Maro.

Kurang ti kaammuan ti yunit ti BHB iti lugar ken iti kadagaan, kasta met iti masa iti lugar. Ngem puonan da ti nabaknang a rebolusyonaryo a pakasaritaan ti Maro tapno natured a sinilpuan ti masa iti laksid ti nasedsed a pakat ti kabusor.

Dagus a nagsukisok ti yunit ti kasasaad iti Maro. Dagiti agindeg ditoy ket sangsangoen da ti nakaro a rigat ken pannakapukaw ti pagbiagan gapu iti krisis nga insangbay ti pandemya ti Covid-19. Adu dagiti marigrigat a mannalon ken mangmanged talon ti saan a makaruar tapno agbirok ti panggedan gapu iti militarista a lockdown. Kaaduan kadagiti mannalon ket awan ti bukod a daga ken nakapauneg da iti bingayan a 60-40 a pabor iti apo't daga.

Iti umuna a bulan ti yunit ti BHB iti Maro, nagisayangkat da ti kampanya ti

sanitasyon ken edukasyon maipanggep iti Covid-19. Nangipaay da ti libre a panagtsek-ap ken dadduma pay a medikal a serbisyo iti masa. Tinulongan da met laeng dagiti annak ti masa a mannalon iti panangsungbat ti modyul. Insuro da dagiti lumugar iti panagusar ti selpon ken internet para iti flexible learning. Timmulong met ti yunit iti trabaho a produksyon iti erya.

Babaen ti tulong ti BHB iti inaldaw-aldaw a trabaho, ti kinarigat a sagsagrapien ti bumaryo iti tengnga ti pandemya a Covid-19 ket limmag-an. Iti bangir na, naaddaanen ti panawen ti masa a sumuporta iti yunit ti BHB, kas iti panangtulong tapno maliklikan ti atake ti kabusor ken igiya dagiti

Nalabbaga a mannakigubat a mapan iti natalged a lugar.

Idi maawat ti yunit ti atas a mangisayangkat ti aksyon militar, sigida a nagbunga ti trabaho a masa da. Babaen iti tulong ti masa, nailimed ti presensya ti yunit ti BHB kadagiti ago-operasyon a soldado. Ti yunit ket nakaisayangkat ti naballigi nga opensiba laban iti kabusor iti agdua kilometro laeng ti kaadayo na iti maysa a checkpoint ti militar ken polis.

Saan a nagbalin a lapped ti nasedsed a pakat ti kabusor wenna kinakurang ti kammuan iti lugar tano masilpuan ti masa kadagiti masubsublian nga erya. Kalpasan ti makabulan a nasublian ti lugar, rinambakan ti umili ti Maro ti panagsubli manen ti BHB iti lugar da. **AB**

PNP, inambus ti BHB-Sorsogon

TALLO A POLIS ti nasugatan iti ambus nga insayangkat ti Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Sorsogon iti Barangay Putiao, Pilar idi Pebrero 22. Maysa ditoy ni MSggt. Osmer Edwin Apa.

Daytoy nga aksyon ket sungbat ti BHB kadagiti krimen ti PNP iti masa ti Sorsogonon. Karanggasan ditoy ti panangmasaker iti lima a mannalon iti Dolos, Bulan idi napan a tawen ken panangpatay ken ni Michael Bagasala, dati a Nalabbaga a mannakigubat. Dagitoy nga operasyon ket duron ti lokal a programa ti kontra-insurhensya ti Regional Task Force Katoninongan asin Kauswagan.

Misamis Occidental. Inambus ti BHB dagiti tropa ti 10th IB iti Barangay Lampsan, Don Victoriano idi Enero 30. Lima a soldado ti natay.

Surigao del Sur. Ni Darwin Suazo, aktibo nga elemento ti CAFGU ket napapatay iti ambus ti BHB iti Hitaob, Barangay Awasian, Tandag City idi Pebrero 3.

BHB-EV, natalged a mapaay ti *deadline* ti AFP iti Samar

Natalged ti Bagong Hukbong Bayan-Eastern Visayas (BHB-EV) a mapaay manen ti baro nga inkeddeng ti 8th ID a *deadline* a “buraken” ti tallo a larangan gerilya iti rehiyon iti maikadua a kwarto ti 2021 ken ti maikapat a larangan ket sakbay a malpas ti termino ni Rodrigo Duterte.

Iti ulat iti daytoy a bulan, imbaga ti BHB-EV a dumanonen iti 18 batalyon a soldado ti Armed Forces of the Philippines (AFP) ken Philippine National Police (PNP) ti agop-operasyon iti rehiyon. Daytoyen ti kaaduan a konsentrasyon ti tropa ti estado iti pakasaritaan ti lugar. Saan a bumaba iti 15 nga ili ti pokus dagiti opersyon iti agdama. Karaman ditoy ti Southern Leyte, Leyte ken Biliran a dati a naideklara nga “awanen iti insurhensya.”

Idi Pebrero ket nangipakat met ti 226 nga elemento ti PNP Special Action Force. Malaksid kadagitoy ket adda ti 86 detatsment ti CAFGU a nakawaras iti rehiyon. Agus-usar ditoy ti AFP kadagiti eroplano a panggubat, helicopter ken drone.

Numampay kastoy, tuloy-tuloy a maad-addaan ti kaswalti ti AFP ken PNP. Idi Pebrero 13, dua nga elemento ti PNP-SAF ti natay iti aktibo a panagdependensa ti Rodante Urtal Command iti Ginagdanan, San Roque,

Norther Samar. Kalpasan ti dua nga aldaw, inambus met ti yunit ti BHB ti 43rd IB iti Barangay Cagbigajo, Pambujan ti nasao a probinsya.

Idi Pebrero, saan a bumaba iti uppat nga opensiba ti insayangkat ti BHB kontra iti agop-operasyon a tropa ti AFP iti nagbeddeng ti Samar ken Eastern Samar.

Saan met nga epektibo ti kampanya ti puersado a panagpasuko ti AFP. Inannugot mismo ti 19th IB a dagiti “simmuko” ket “agsubsubli” met laeng iti BHB kas mannakigubat. Inpablaak daytoy ti kumander ti nasao a yunit ti militar kalpasan ti maysa a seremonya ti puersado a panagpasurender iti Matuguinao idi Pebrero. **AB**

Panagikuspil iti Southern Tagalog: 5 natay, 8 tiniliw

Lima ti napapapatay ken walo ti natiliw kadagiti ala-Tokhang nga operasyon ti polis ken militar iti Southern Tagalog manipud Marso 4. Parbangon a naisayangkat dagitoy nga operasyon.

Pinatay dagiti polis ni Emmanuel Asuncion, lider ti Bagong Alyansang Makabayan (Bayan)-Cavite iti kampo dagiti mangmangged a pagnanaedan na iti Dasmariñas, Cavite idi Marso 7.

Kagiddan daytoy, dinukot dagiti polis ti aggasawa a da Ariel ken Chai Evangelista, dagiti istap ti UMALPAS KA, kadua da ti anak da nga agtawen ti 10 iti Nasugbu, Batangas. Pinapatay da ti aggasawa bayat a nakalibas ti anak da. Naiyulat met ti panangpapatay dagiti polis kadagiti aktibista a da Michael Dasigao ken Mark Lee Bacasno ti Sikkad-K3 iti Montalban, Rizal.

Iti kapada nga aldaw, nagsaruno a tiniliw dagiti polis da Steve Mendoza ti Olalia-KMU ken Elizabeth Camoral ti Bayan-Laguna iti Cabuyao, Laguna ken Nimfa Lanzas ti Kapatid-Southern Tagalog iti Calamba.

Dua a lider mannalon ti natiliw iti Montalban, Rizal ken maysa pay a nainsiguda nga umili a Dumagat iti Tanay. Rinaut met dagiti polis ti balay ni Lino Baez ti Bayan-Batangas iti Sto. Tomas, ngem awan isuna iti lugar isua a saan a natiliw.

Idi Marso 4, nagsaruno a natiliw da Ramir Corcolon, kameng ti nailian a konseho ti Courage, iti San Pablo, Laguna; ken Arnel Laguillas, dati nga unyonista iti pabrika ti Honda, iti Sta Rosa.

Dagiti mandamyento de aresto a maus-usar kadagitoy nga operasyon ket inruar da Laguna Judge Divinagracia Bustos-Ongkeko, Manila RTC Judge Jose dela Rosa, ken Manila RTC Judge Jason Zapanta. Ni dela Rosa met ti nangted ti mandamyento nga inusar dagiti polis a nangmasaker iti siyam a lider Tumandok iti Panay idi Disyembre 2020.

Panangraut kadagiti tagasalaknib dagiti Tumanduk

Brutal a rinaut dagiti ahente ti estado ti dua a tagasalaknib dagiti Tumandok idi napan a lawas.

Pinaltogan ken pinatay ti nagpakaammo a polis idi Pebrero 28 ni Julie Catamin iti Malitbog, Tapaz, Capiz. Ni Catamin ket kapitan ti Barangay Roosevelt iti pareho nga ili. Inbutaktak ni Catamin a minulaan dagiti polis kadagiti armas ken eksplosibo ti pagtaengan dagiti uppat a natiliw a residente iti barangay na idi Disyembre 2020. Kagiddan daytoy a pasamak ti panangmasaker iti siyam a mannalon a naawagan a Tumandok 9.

Idi Marso 3, binagsol ti dua a saan a mabigbig a lallaki ti ulo ken likod ni Atty. Angelo Karlo Guillen iti Gen Luna St., Iloilo City. Ni Guillen ti abugado dagiti pamilya dagiti Tumandok ken mannalon a natiliw iti Capiz ken Iloilo idi Disyembre 2020. Maibilang met isuna kadagiti abogado dagiti nangisampa ti petisyon laban iti Anti-Terror Law (ATL). Mangibagbagi isuna kas kabuklan a kalihim ti National Union of People’s Lawyers-Panay.

Kinarangas kadagiti Moro iti linged ti “gera kontra-terorismo”

Uray iti panawen ti pandemya, tuloy-tuloy a panangisaknap ti rehimen a Duterte ti buteng kadagiti komunidad dagiti Moro iti linged ti “gera kontra-terorismo.” Manipud Disyembre 2020, rinibribo a pamilya ti nagbakwit gapu iti panangraut ti puersa ti Armed Forces of the Philippines (AFP) kadagiti komunidad da iti panggep a kamaten dagiti “nabatbati a puersa” ti Bangsamoro Islamic Freedom Fighters (BIFF), Abu Sayyaf ken babassit a grupo nga isilsilpo ti rehimen ken US iti “ISIS.” Saan a nababbaba ngem iti innem a menor de edad ken maysa a masakog ti napapatay bunga dagitoy nga operasyon.

Lanao del Sur. Tallo nga agtutubo ti napapatay bayat a maysa a masakog ti nadangran idi rauten dagiti elemento ti 5th IB ti Moro Islamic Liberation Front Extension Camp, iti Amai Manabilang idi Pebrero 20. Kinanyon ken inistraping dagiti soldado ti komunidad iti uneg ti 15 minuto.

Idi Pebrero 4, binomba met ti 55th IB dagiti komunidad iti Alonganan ken Buayan, Datu Piang gaputa adda kano ti nakita dagitoy a kameng ti BIFF ken Dawlah Islamiyah.

Basilan. Idi Enero 29, nasurok 40 a pamilya ti nagbakwit idi rauten dagiti puersa ti AFP ti komunidad da iti Barangay Bohebaca, Tipo-tipo. Maysa ti naipadamag a natay bayat a maysa ti nadangranan.

Iti Barangay Seronggonon, adda ti 200 pamilya a nagbakwit idi Enero 12 idi rumaut ti Joint Task Force Basilan iti komunidad da.

Maguindanao. Dua nga ubbing ti nakaro a nasugatan iti panangbomba ti 57th IB iti Sambulawan, Datu Salibo

idi Disyembre 13, 2020. Pimmusayen ti maysa kadagiti biktima idi Pebrero 14.

Binomba ken inistraping met ti 57th IB ken 2nd Mechanized Battalion dagiti residente ti Barangay Pusaw iti Shariff Saydona Mustapha idi Disyembre 15. Napapatay iti pasamak ti pito a bulan a masakog a ni Rabea Damada Lakim. Gapu kadagiti panagbomba, nagbakwit ti 1,500 a pamilya.

Idi Enero 30, nasurok 600 a pamilya ti pimmanaw gapu iti labanan iti baet ti BIFF ken AFP iti Tapatan, Barangay Kitango, Datu Saudi Ampatuan.

Sulu. Iti Patikul ken Jolo, saan a bumaba iti 12 a babbai a Moro ti natiliw iti dua nga insidente ti panagrikisa idi Oktubre 10, 2020 ken Pebrero 19 gapu ta potensyal kano dagitoy a suicide bomber. Maibilang kadakuada dagiti inna nga addaan maladaga. Napabasol da kas asawa ken annak kano dagiti lider ti Abu Sayyaf. **AB**

5 a sibilyan, agsasaruno a napapatay iti Bicol

LIMA A SIBILYAN ti pinapatay dagiti soldado ken polis iti nagsisina nga insidente manipud Marso 1 iti Camarines Norte ken Camarines Sur. Pinagparang da a “limmaban” dagiti biktima ken kameng wenna tumultulong iti Bagong Hukbong Bayan.

Tallo ti namasaker iti Barangay Lanot, Mercedes, Camarines Norte idi Marso 3. Pinalpaltogan dagiti pasista dagiti biktima a da Enrique Cabilles, Arnel Candelaria ken Nomer Peda.

Pinatay met dagiti soldado ni Kagawad Melandro Verso iti Barangay Talobatib, Labo Camarines Norte idi Marso 1, rineyd ti 70 a soldado ti balay na. Iti daydiay nga aldaw, napapatay ti maysa pay a residente ti Barangay Balogo, Pasacao, Camarines Sur.

Panagtiliw. Iti Sorsogon, natiliw idi Pebrero 23 ti mannalon a ni Salvador Magas kalpasan a masugatan iti panagpaputok ti 22nd IB iti Barangay Marinab, Bulan.

Tiniliw da met idi Disyembre 2020 iti Barangay Lalud, Bulusan da Enriqueta Guelas, 62, ken Elizabeth Estilon, 41. Masakog ni Estilon idi tiliwen ti militar. Isuda ti maikadua a grupo a nakasuan ti panaglalsing iti Anti-Terror Law.

Iti Negros Occidental, rineyd ti nagtipon a puersa ti 94th IB ken Polis ti tallo a balay iti Barangay San Antonio, Himamaylan City idi Marso 3. Tiniliw da ditoy ti mannalon a da Salvador Carpentero ken Jillian Delfin.

Awanen ti “inosente” iti gakat a linteg

NAPIGSA A SUPSUPIATEN ti bloke a Makabayan ti gakat nga impasa iti Kongreso idi Marso 2 a maikakat iti basaran a karbengan a maibilang nga inosente ti maysa nga indibidwal aginggana a saan a napaneknekan ti krimen na.

Kunana ditoy, ik-ikkaten ti House Bill No. 7814 dagiti basaran a proseso ti hustisya kadagiti masuspetsa a karaman iti iligal a droga.

Iti uneg daytoy, dagus a maipagarup a nagbasol kas protektor wenna mangsalsalagnib iti maysa a tao no adda am-ammo na nga ageks-eksport ti iligal a droga ken tulongan na daytoy a makaliklik iti pannakatiliw.

Dagus met a nagbasol ti maysa a matiliwan ti resibo wenna aniaman a kasuratan nga adda silpo na iti importasyon wenna eksport daytoy ket dagusen a maipagarup a nagbasol. Aniaman nga ebidensya a mangipakita nga adda naiyalis a kuarta iti maysa nga importer wenna eksporter ti droga ket maibilang kas “ebidensya” kontra kenkuana. Adu pay ti dadduma a probisyon a mangik-ikkat iti basaran a karbengan dagiti indibidwal a mabalina a karaman iti iligal a droga wenna.

Ti Politika ti bakuna

Personal a sinabat ni Rodrigo Duterte dagiti bakuna a simmangpet manipud idiay China iti Villamor Airbase idi Pebrero 28. Idi Marso 4, simmangpet met laeng ti agarup 500,000 a dosis manipud iti Covax Facility ti World Health Organization (WHO). Malaksid kadagiti mangmangged iti salun-at, prayoridad ti rehimen a mabakunaan dagiti soldado ken polis. Ti Pilipinas ti kaudian a pagilian a nakaawat ti bakuna iti Southeast Asia, numanpay daytoy ti maikadua a kangatoan a bilang dagiti naakaran iti rehiyon. Simmangpet dagitoy iti panawen ti 241 milyon a dosis ti naiteden iti 103 a pagilian iti intero a lubong.

Iti datos ti Bloomberg idi Pebrero 12, 36.2% pay laeng ti populasyon ti Pilipinas ti sinakop dagiti kontrata iti pagilian. Awan pay uray maysa kadagitoy ti simmangpet iti pagilian. Iti laksid ti isasangpet dagiti bakuna, agraraira iti Pilipinas ti panagduadua iti panagpabakuna. Adda dagiti mangmangged ti salun-at a saan da kayat a matudokan ti Sinovac gapu iti naipadamag a nababa ti epektibidad daytoy iti intar da.

Diplomasya usar ti bakuna

Ti 600,000 a bakuna ti CoronaVac nga aramid ti Sinovac Biotech ket “donasyon” ti China iti Pilipinas. Paset daytoy ti makuna a “diplomasya babaen ti bakuna” ken saan a paset ti plano ti gubyerno iti panaggatang no sadino ket immutang ti binilbilyon a piso. Imbes nga ibilang ti bakuna kas makatao a tungtongan, us-usaren dagiti pagilian nga agar-aramid kadaytoy ti suplay da tapno iyabante ti panggep da iti ekonomya, politika ken diplomasya. Ti “donasyon” ti China, kaspagarigan ket adda kasilpo a kundisyon a ti 100,000 dosis daytoy ket maited iti militar. Nayon pay ditoy ti kontrata iti panaggatang ti nayon a dosis, wenna panangsigurado kadagiti proyekto wenna pautang, panagpadakkel ti impluwensya ken dadduma pay.

Us-usaren met ti China ti diplomasya ti bakuna idiay Latin America, Africa ken dadduma pay a pagilian iti Southeast Asia. Nakasagana

daytoy nga agpautang ti \$1 bilyon kadagiti nasao a pagilian a pangatang ti bakuna a parnuay ti China. Inaramid na a “prayoridad” dagiti militar ti Pakistan, Nepal ken Cambodia – dagiti pagilian nga kaabay iti karibal na ti China nga India.

Kas ti China, agus-usar met ti diplomasya ti bakuna ti Israel iti nadakdakes a wagas. Inted ti pagilian dagiti “sobra” a dosis kadagiti pagilian a direkta a sumupsuporta iti panangsakop na iti Jerusalem. Daytoy ket bayat a taltallikudan na ti obligasyon nga ikkan ti bakuna ti umili a Palestinian iti sinakop daytoy a teritoryo. Iti agdama, limmabesen ti 50% ti populasyon ti Israel ti nabakunaan, bayat a nakabasbasit ti 2,000 a dosis laeng nga inted na iti Palestine.

Nasyonalismo iti bakuna

Dinadael ti selektibo a diplomasya ti bakuna dagiti addang ti WHO nga isigurado a saan a maud-udi dagiti mangmangged ti salun-at ken vulnerable a grupo kadagiti nakurapay a pagilian. Ngem ti intakder na a sentro para iti daytoy a panggep, ti Covax Facility, ket nasabotahe gapu iti panangkontrol dagiti nababaknang a pagilian iti suplay ti bakuna iti inawagan na a “nasyunalismo iti bakuna.”

Iti babaen ti “nasyunalismo iti bakuna,” 60% ti sangalubongan a suplay ti bakuna ket naireserban a para

iti 16% laeng ti populasyon ti lubong. Segun kadagiti damag, nagireserba ti US kadagiti bakuna nga uppat a daras nga ad-adu ngem ti populasyon na, innem a beses iti Canada ken doble met kadagiti pagilian iti European Union.

Gapu iti daytoy, agkurkurang ti naurnong ti Covax Facility. Idi Disyembre 2020, 400 milyon a dosis pay laeng iti target a 2 a bilyon ti naurnong ti pasilidad. Imbes a bakuna, pondo ti inkari ti US. Iggem dagiti kompanya ti US ti tallo iti innem kadagiti naaprubaran a bakuna. Ti US met laeng ti maysa iti kadakkelan nga adda kabaelan na nga agaramid. Iti napalabas, nagkiddaw ti Mexico ti bakuna iti US, ngem saan a pinatgan daytoy gapu iti “prayoridad ti gobyerno a Biden ti umili nga Amerikano.”

Saan met laeng nga umannugot ti US nga ikkan ti suplay iti agdama ti Pilipinas iti laksid ti panangidiaya ti rehimen ti nangatngato a presyo a panaggatang. Kumpletuen na pay nga umuna ti mayorya ti umili na, sakbay nga irugi na nga agiruar ti bakuna iti maikadua a kuwarto ti tawen.

Segun iti WHO, kasapulan a mabakunaan ti minimum a 60% ti umili tapno madanon ti “herd immunity” wenna kolektibo a kabaelan ti populasyon a labanan ti sakit. Gapu iti nasyunalismo iti bakuna, mapattapatta nga inton 2024 pay a masuplayan ti kaadduan kadagiti pagilian nga awan wenna agkurkurang ti pangatang na ti kasapulan a bakuna tapno madanon daytoy a porsyento. **AB**

Panagduadua iti panagpabakuna

Nasaknap iti intero a lubong ti panagduadua ken kinaawan ti talek kadagiti bakuna laban iti Covid-19. Imbunga dagitoy a panagduadua iti pangkabuklan a kinatalged, kinapateg ken epektibidad dagiti bakuna kadagiti napalpalabasen a tawen. Iti kaaduan a lugar, nakaramut iti pakasaritaan ti panagduadua ti umili kadagiti bakuna.

Iti US, kaspagarigan, ad-adu ti Negro ken Hispanic ti awan talek kadagiti baro a bakuna no iyarig kadagiti puraw. Daytoy ket gapu iti ad-adu a gundaway, naipauneg da kadagiti eksperimento wenno panagadal a saan da nga ammo. Bunga met laeng daytoy ti diskriminasyon ti puli kadakuada iti sistema ti salun-at a mangpabor kadagiti puraw.

Iti maysa a panagadal a naaramid manipud 2015 aginggana 2019, maysa ti Pilipinas iti kangatuan ti panagduadua iti kinatalged dagiti bakuna, aglalo kadagiti bakuna a para kadagiti ubbing. Daytoy ket bunga dagiti dokumentado a panagduadua iti bakuna a Dengvaxia. Iti kapada a panawen, bimmaba met ti talek kadagiti bakuna iti adu a pagilian idiy Europe. Daytoy ket uray napaneknekanen iti aktwal nga epektibo ken natalged ti kaaduan kadagiti bakuna.

Nakasilpo met ti panagduadua kadgiti bakuna iti panangisekreto ti dadakkel a kompanya iti parmasyutika kadagiti panagtakkuat da. Kastoy ti galad ti negosyo ti bakuna a pinadur-as ken naaramid a saan a para iti pagimbagan ti amin, no di ket para iti kapitalista a ganansya ti sumagmamano.

Numanpay kasta, tinalmeganen ti World Health Organization ti kinapateg iti kabiitan ket masalakniban ti umili, aglalo dagiti mangmangged iti salun-at ken dagiti bulnerable a grupo, laban iti ospitalisasyon, nakakaro a panagsakit ken pannakatay. Amin a bakuna a naapugaranen ket epektibo laban ditoy. Nairut daytoy nga inrekomena ti ahensya kadagiti pagilian a timmauden dagiti baro a variant.

AB

Edsa 35. Nasurok 500 ti naguummong iti sango ti Camp Aguinaldo iti Cubao, Quezon City idi Pebrero 25 tapno lagipen ti maika-35 nga anibersaryo ti panagbaringkuas iti EDSA. Indauloan ti Bagong Alyansang Makabayan (Bayan) ken dagiti organisasyon ti nailian demokratiko. Naisayangkat met dagiti protesta iti Laguna, Angeles City, Baguio City, ken Naga city.

BakwitSchool7. Nagprotesta dagiti kameng ti Save Our Schools Network iti Quezon City idi Pebrero 28 tapno kiddawen ti dagus a pannakawaya-waya ti pito a natiliw nga estudyante a Lumad, mangisursuro ken datu iti Bakwit School iti Cebu idi napalabas a bulan. Kinondenar da met ti puersado a panangpaawid iti pito nga agtiutubo a Lumad ken panangiyalis kadagiti natiliw a saan nga inpakaammo kadagiti abogado ken kabagyan da.

DuterTUTA. Maysa nga apagdarikmat a rali ti insayangkat dagiti kameng ti League of Filipino Students idi Marso 5 iti sango ti embahada ti US tapno kondenaren ti agtultuloy a pannakibiang ti US iti pagilian.

Bilang dagiti babbai nga awanan natalged a pagbiagan, dimmanonen iti 3.5 milyon

ITI UNEG ti makatawen a lockdown ti rehimen a Duterte, dimmanonen ti 3.5 milyon ti bilang dagiti babbai nga awanan natalged a pagbiagan iti las-ud ti nakurang maysa a tawen manipud inyetnag ti rehimen Duterte ti lockdown. Manipud 16 milyon idi 2019, dimmakel daytoy iti 19.54 milyon iti 2020

Dagiti babbai a manalon ken mangmangged ket naapektaran gapu iti nakababbaba a presyo dagiti produkto ken nasaknap a panagrikep dagiti babassit a negosyo. Maibilang ditoy ti 1,000 a mangmangged a kaaduan ket babbai a naikkat iti pabrika ti Hanes iti Laguna, kompanya nga agar-aramid ti lupot.

Iti nadumaduma a paset ti lubong, ad-adu ti babbai ngem lallaki ti naawanan ti trabaho ken/wenno pinili da nga agtalinaed iti balay tapno tamingen ti pamilya da. Iti maysa a panagadal idi Marso 2021 a nausar ti datos manipud iti US ken

India, agarup doble ti porsyento a babbai a mangmangged ti naikkat no maiyarig iti porsyento dagiti lallaki a mangmangged iti panawen ti pandemya. Iti pangkabuklan, buklen ti babbai ti 39% ti sangalubongan nga empleyo, ngem 54% dagiti naawanan ti trabaho. Daytoy ket gaputa kaaduan kadakuada ket agrabtrabaho kadagiti sektor a nakaro a naapektaran ti pandemya. Kasta met, adu kadakuada ti napilitan nga agtagibalay ken mangbaklay iti panagisuro kadagiti annak da bunga ti panagserra dagiti eskwelaan.

Nakarkaro ti datos iti Pilipinas no

sadino nga ad-adun a babbai ti siguden a saan a maibilbilang kas puersa ti pigsat't tegged. Iti labor force survey idi Oktubre 2020, 45% laeng ti babbai ti nabilang no iyarig iti 72.3% kadagiti lallaki.

Ti panagsukisok iti sektor ti e-commerce iti Asya ket ipakpakita na manen nga ad-adu kadagiti mangmangged a babbai a Pilipino ti napukawan iti trabaho no iyarig kadagiti kapada da iti sabali a pagilian. Ti bilang dagiti babbai nga umak-akem iti ehikutibo a posisyon ket nababbaba idi napalabas a tawen kumpara idi 2018. Basbassit ti bilang dagiti babbai nga umak-akem iti ehikutibo a posisyon ti napukawan ti trabaho na iti Thailand, Hongkong ken Vietnam a nangimplementar iti naluklukay a lockdown.

ITI ABABA A SARITA

99%

o 14.5 milyon nga

estudyante ti "pasado"

iti *blended learning* segun iti ulat
ti Department of Education.

Saan a nakapapati daytoy, segun
kadagiti senador.

Nagalaan: Senate Hearing, Marso 3, 2021 ¹

↑ ₱100

panawagan dagiti mangmangged
iti **nayon nga inaldaw a sueldo** iti
sango ti pananggato ti presyo dagiti
magatgatang itatta a
panawen ti pandemya

↓ ₱700 Milyon

ti **mapukpukaw a pastrek** dagiti
mangmangged tunggal aldaw
kadagiti lugar a nakapaunegan pay
laeng iti *general community
quarantine*

Nagalaan: Department of Labor and Employment, Marso 2021

2,800

kaso ti **rasista nga atake** ken diskriminsayon
iti US laban kadagiti **Asian American** manipud
idi nangdidigra ti pandemya a Covid-19,
8 a darasen nga ad-adu kumpara idi 2019.

Nagalaan: Stop AAPI Hate

Higit 60

rallyista ti natayen iti pammatlog
ti militar ken polis idiy Myanmar manipud
Pebrero 26 iti nasurok makabulanen
nga inaldaw-aldaw a **protesta laban**
iti hunta militar.

₱500 BILYON KEN ₱921 MILYON

balor dagiti kontrata kadagiti
kompanya ti Chinese nga inikkatan
ti samay na dagiti opisyal ti
gobyerno idi Enero-Pebrero.

Karaman ditoy dagiti kompanya a
katinnulong ti China iti panangitakder
dagiti iligal nga istruktura iti West
Philippine Sea.

B.1.351

variant ti **Covid-19**
nga umuna a nakita idiy
South Africa.

Naipadamag nga adda ti **6 a Pilipino**
ti **naakaranen** daytoy a variant
idi Marso 2.

PROCLAMATION 1107

nagreklasipika iti tallo a
"special non-working holiday"

(dagiti espesyal nga aldaw
nga awan ti trabaho
ngem adda sueldo)
agturong ti **"special
working holiday"**
itatta a tawen 2021

- Nobyembre 2
- Disyembre 24
- Disyembre 31

Telcos, nagakop iti binilyon a ganansya idi panawen ti pandemic uray nabuntog a serbisyo da

Umakop iti binilyon nga inkam dagiti telecommunications corporations (telcos) idi panawen ti lockdown gaputa napilitan ti mayorya a Pilipino a mangusar iti madi, nabuntog ken saan nga istable a serbisyo iti internet. Ti bilang dagiti home broadband subscribers ti naitala a kaaduan gapu iti work from home (iti uneg ti balay nga agtrabaho) ken online a panagiskuella. Kuna ti maysa a senador, saan a kapada ti bayad iti elektrisidad ta mabalin nga in-inut a bayata, ngem ti bayad iti telco ket gulpi a mabayadan amin. Maobligada dagiti Prepaid subscribers nga agbayad pay nga umuna sakbay makausar iti serbisyo nga idiaya dagiti telcos.

Segun kenni Manuel Pangilinan, mangidadaulo iti PLDT (mangidadaulo iti operasyon ti Smart Communications), ti tawen 2020 ket “nagasat a tawen” para iti kumpanya na. Ti kuna na, nakapagpastrek ti PLDT iti maysa a kadakkelan nga inkam a ₱171.5 bilyon idi 2020. Nakapagneto iti inkam ti kumpanya manipud 9% a nakaabot iti ₱124.5 bilyon gaputa limmawa ti serbisyo na iti broadband iti 18%. Addaan 73 milyon ti agdama a subscriber na.

Iti met sabali a bangir, kimsen ti pastrek ti Globe Telecommunications iti 2% ken ti neto na iti 13% idi 2020. Numampay kasta, nakapagganansya latta ti ₱19.5 bilyon gapu iti 23% a panagdakkell ti home broadband subscriber na. Iti agdama, 76.6 milyon ti subscriber na.

Pimmaspas ti mobile internet iti pagilian idi 2020 no maiyarig idi 2019. Manipud 111 a puesto na iti tukad dagiti pagilian a napartak ti mobile internet na idi 2019, sinmang-at ti puesto ti Pilipinas iti 86 idi 2020. Numampay kasta, ti gagangay a kapartak ti mobile internet iti pagilian a 25.77 megabytes kada segundo (mbps) ket nangatngato laeng bassit iti kagudua ti gagangay iti sangalubongan a 46.74 mbps. Ti gagangay a kapartak ti nakapuesto nga internet a 32.73 mbps ket saan a pimmartak, wenna nababbaba ngem iti kagudua ti sangalubongan a gagangay a 98.96 mbps. Iti napalabas a tawen, nagabsuonan a reklamo dagiti telcos gapu ta napadasan dagiti subscriber ti masansan a pannakaisturbo ti serbisyo

kabayatan a madama ti *online* a miting ken panagiskuella nga agkasapulan iti istable a serbisyo. Dagiti signal para iti mobile internet ket maipatayab babaen iti *cell sites*, bayat a dagiti nakapuesto nga internet ket maipatayab babaen iti *fiber*, *cable* wenna DSL.

Limitado pay laeng ti saklaw dagiti serbisyo ti internet iti pagilian. Iti agdama, adda laeng 20,000 a torre a mangserserbisyo iti 113 milyon a subscriber iti pagilian. Kayat na a saoen, inggana 4,000 a bumalay ti mapilitan a makiusar iti maymaysa a torre. Manipud kadagiti eksperto, ti rumbeng a timbangan a bilang ti bumalay kada torre ket 100 inggana 200 wenna 1,000 a subscriber laeng. Kasapulan ti pagilian ti 50,000 a nayon a torre tapno maipatas kadagiti kabangibang a pagilian a naaddaan mas istable a serbisyo ti internet kas iti Vietnam.

Iti maysa a panagdengngeg ti Senado idi Marso 4, naipakita nga adda laeng 3.6 milyon iti pangkabuklan a bilang a 22 milyon nga estudyante iti publiko nga eskuelaan ti makausar iti serbisyo ti internet. **AB**

Imperialista a Panagpolitika ni Biden idiy Middle East

Iti imperialista a maniobra ti baro a Presidente ti US a ni Biden idiy Middle East iti maudi a lawas ti Pebrero ket napasabtan iti nasaknap a kritisismo. Iti maysa a banda, minandaran na a bombaen ti militar ti US ti Syria iti rason a “gubat kontra terorismo”. Ngem iti bangir na, saan na dinusa ti prinsipeng ti Saudi Arabia a naipablaak a direkta a limmaok iti pannakatay ti maysa nga Amerikano a journalist.

Ti panagbomba idiy Syria iti Pebrero 26 ti kaunaan nga aksyon militar a direkta nga immandar ni Biden. Natamaan ti nagbeddangan ti Syria ken Iraq. Natay ti 17 a sibilyan, a segun iti Pentagon ket miembro kano dagitoy iti terorista nga organisasyon.

Inawagan ti Syria daytoy panagbomba nga atake iti soberanya ken integridad iti teritoryo ti pagilian da. Kontra daytoy a panagatake iti kari

ni Biden a pasardengen na ti mano a dekada nga agresyon ti US iti rehiyon. Iti agdama, sinakop dagiti tropa ti US ken dagiti alyado da a milisya ti amianan a daya ti Syria. Ti Delta Crescent Energy, kumpanya ti langis a kukua ti US ket masarakan iti lugar. Napalubosan a sumrek daytoy a kumpanya idi 2020 ken iligal a nagandar iti lugar babaen ti Syrian Democratic Forces.

Iti maysa a bangir, agkedked ni

Biden a mangiyetnag iti dusa kenni crown prince Mohammed bin Salman ti Saudi Arabia a nangimandar iti panagtiliw, tortyur ken brutal a panagpatay iti journalist a ni Jamal Khashoggi idi 2018. Ni Khashoggi ket naam-ammo a natured a kritiko ti prinsipeng a regular a mangisursurat kadagiti panangliplipit ti Saudi kadagiti aktibista ken ti naulpit a gubat kontra iti Yemen.

Saudi Arabia ti maysa kadagiti naasideg nga alyado ti US idiy Middle East. Addaan iti kadakkelan a reserba iti langis iti sangalubongan, ken agserserbi a pagal-alaan ti US iti 10 milyon a bariles ti langis nga angngkaten na iti inaldaw. **AB**

Industriya ti papel agpeggad a marpuog

Ti kais-isuna a kumpanya nga agmanmanupaktura ti papel iti pagilian ket maysa kadagiti negosyo a nalugi ken nagserra iti panawen ti pandemya. Iti hearing nga insayangkat ti Tariff Commission idi Pebrero 16, ti Trust International Paper Corp. (TIPCO) ket pormal a nangipablaak nga inserra na ti planta na idiy Mabalacat, Pampanga idi Hunyo 2020. Amin dagiti 258 a mangmangged ket naikkaten.

Agnamnama ti kumpanya nga aglukat manen ti operasyon na ngem saan a nalawag ti masakbayan na.

Kuna ti TIPCO a ti kangrunaan a makagapu iti pannakalugi na ket ti panaglayus dagiti imported a papel iti merkado ken kinaawan suporta ti guberno iti lokal a prodyuser. Kas iti dadduma pay a lokal nga industriya, dakkel a lugi ti nasagrap ti TIPCO gapu iti nangato a gasto iti produksyon gapu iti daanen a makina, saan na kabaellan ti makikumpetensya kadagiti gangannaet a kumpanya a mangilaklako iti produkto da iti nababbaba a presyo. Ti pastrek ti kumpanya ket saan nga umanay a mangpabaro iti makinanya na. Ti lako na ken pastrek na ket kimsen kalpasan a kinissayan ti guberno ti buwis dagiti sumrek a naangkat (imported) a papel.

Basar iti nababa a panagtaya ti Tariff Commission, ti singasing a a buwis ket saan koma a nababbaba ngem ₱2,470 kada metriko tonelada ti produkto a papel tapno masalakniban dagiti lokal a kumpanya. Ngem, ti Department of Trade and Industry ket nagimplementar laeng ti ₱980 kada metriko a tonelada a newsprint (papel para iti dyaryo) idi 2015. Ad-adda pay nga inbababa ti rehimen a Duterte iti P800 idi 2016, ken ₱640 idi 2017.

Adu a lokal a kumpanya ti nagserra iti napalabas a dua dekada. Iti agdama, adda laeng nabatbati a 23 a kumpanya nga agmanmanupaktura iti papel iti pagilian, manipud 43 idi 2001 ken nagbalin

a 27 idi 2010. Mayorya (21) iti nabatbati a planta ket masarakan iti Luzon. Dagitoy a kumpanya ket agmanmanupaktura kadagiti produkto a papel a pagsurat ken pagprintaan, tisyu, karton, *paper bags*, ken *brown packaging paper*. Mapartuat dagitoy a produkto kangrunaan na manipud iti maangkat a *virgin pulp* ken basura a papel.

Ti total a balor ti papel a mapartuat iti Pilipinas ket bimmassit manipud P26 bilyon idi 2019 a bimmaba iti ₱21 bilyon idi 2020. Iti bangir na, dimmakel ti importasyon manipud ₱71.2 bilyon idi 2019, agarup maminpito a dakdakel iti ₱10.4 bilyon ti nairekord idi 2005.

Ti kinaawan ti teknolohiya tapno agmanupaktura ti *virgin pulp* ket dakkel a lapped kadagiti lokal nga agar-aramid. Ti nawaya nga importasyon ti *virgin pulp* ket nangrugi idi 2010 kalpasan a nagrikep ti processing plant ti Paper Industries Corporation of the Philippines (PICOP) iti Surigao del Sur.

Ti PICOP laeng ti lokal a kumpanya nga addaan kabaellan nga agmanupaktura kadagiti nasao a produkto.

Kas alternatibo, dagiti lokal a kumpanya ket agusar dan iti *recycled* a basura a papel tapno mapartuat dagiti produkto a papel. Dumanon 80 a planta iti pagilian ti addaan kabaellan a mangproseso iti basura a papel. Numampay, ti report ti Food and Agriculture Organization idi 2014 ket ipakpakita na a daytoy a teknolohiya ket saan nga umanay a mangsungbat iti lokal a kasapulan iti papel. Kinapudno na, dagiti lokal a prodyuser ket agangkat iti bassit a parte (10%) iti basura a papel nga usarenda. Ti kalidad ti papel a mapartuat dagiti lokal a kumpanya ket nakapagsut gapu ta relatibo a daan a teknolohiya. Kas resulta, dagiti lokal a kumpanya ket marigatan a makikumpetensya kadagiti dakkel a gangannaet a kumpanya a mangpartuat iti ad-adu a papel iti nababbaba a gastos.

Adda met uppat a kumpanya a mangpartuat iti *abaca pulp* iti Pilipinas. Daytoy a produkto ket mausar iti panagaramid iti kuarta a papel, bag ti tsa a ken dadduma pay a produkto a papel. Isuna laeng, ti pagilian ket saan nga agbenipisyo ditoy gaputa dagiti produkto ket kangrunaan na para iti export. Dumanon iti dua pagkatlo (2/3) ti kabuklan ti *abaca pulp* a mapartuat iti pagilian ket mailaklako iti Europe. Ti kadakkelan kadagitoy a kumpanya ket ti Newtech Pulp iti Lanao del Norte, subsidiaryo ti multinasyonal a kumpanya a Glatfelter a nakabase idiy US. Maysa kadagiti mayor a kliyente ti Glatfelter ket Unilever, kumpanya a nakabase iti Europe a makinkukua iti Lipton tea. AB

